

כך הגיעה לכנסת הצעת-חוק לסתימת פי העיתונות, המתעטפת באיצטלה של „חוק הגנת הפרטיות“

מ חוק לאודם-המליאה של הכנסת תלוי לוח גדול, ועליו 120 לוחיות הנושאות את שמות חברי-הכנסת. כאשר נמצא חבר-הכנסת בבניין (ולאו דווקא במליאה), הלוחית שלו מוארת. כך ניתן לסקור במבט אחד כמה מחברי-הכנסת מצויים במישכן, ומי הם.

ביום השני, השלישי והרביעי של השבוע האחרון היתה תכונה מוזרה ליד לוח זה. כמה פעמים בכל שעה ניגשה אליו גורית חפץ, „ראש הלישכה“ של השר שמואל תמיר, בליוויית פמליה של עוזרים ומשרתים ממישרד-המישפטים. וספרה את הלוחיות המוארות.

המטרה: לזרז אם יש בכניין רוב להצעת „חוק הגנת הפרטיות“ של שמואל תמיר.

גם ותיקי הכנסת אינם זוכרים תכונה מוזרה כזאת סביב הצעת-החוק. „זה הפך אצלו עניין כפייתי“, אמר אחד מאנשי-המפד"ל, בנימה משועשעת. גם שאר חברי-הכנסת הבחינו בכך.

החלטתו של שמואל תמיר להעביר בכנסת את הצעת „חוק הגנת הפרטיות“ שוב אינה במיסגרת טיפוז נורמלי בהצעת-חוק נורמלית. בשביל תמיר, זה הפך עניין של חיים ומוות.

הוא הביא את הצעת-החוק לדיון בכנסת ביום השני שעבר. אחרי ויכוח ממושך, שבו שפכו עליו כימעט כל הנואמים קיתונות של ביקורת חריפה, ולפעמים ארסית, הגיע תורו להשיב ולהעמיד את ההצעה להצבעה. „ראש הלישכה“ גילתה בלוח כי אין רוב — והשר הודיע כי ישיב בפעם אחרת. עליו „לחשוב“ על התשובה. היתה לו סיבה טובה לכך — כי באותו יום כבר נחל תבוסה אישית בלתי-רגילה, כאשר חברי הקואליציה נטשו אותו בהצבעה על הצעת-חוק אחרת, וההצעה „הוחזרה לממשלה“ ברוב קולות.

למחרת היום הופיע הסעיף שוב בסדר-היום. אבל הדיונים על נושא אחר התמשכו, חברי-הכנסת בבניין התמעטו, אנשי האופוזיציה היו בכוננות — ושוב לא היה רוב מתאים. ההצבעה נדחתה.

ביום הרביעי הגיעה הקומדיה לשיאה. שוב הופיע הסעיף בסדר-היום. בין ההצעות לסדר-היום שנקבעו לאותו יום, בזיכרוני נדלקה נורה קטנה. שלפתי את תקנות-הכנסת, ומצאתי בו סעיף נשכח: שאסור להביא עניין ממשלתי לדיון ביום הרביעי, אלא אחרי שהסתיים הטיפול בכל הצעות-החוק וההצעות-לסדר-היום של חברי-הכנסת. אשר

שמואל תמיר בכנסת הפאשיסטים הם בעד הפרטיות

המוחץ שהוא קיווה לו, היה עליו למנוע את יצירתה של חזית כזאת, ולהעמיד פנים כאילו מכון החוק נגד העולם הזה בלבד. (זהו אותו הטכסיס שבו נקטו לפני 15 שנים בעלי חוקי-לשון-הרע, שקראנו לו, לפי ראשי-התיבות שלו, בשם חוליר"ע. תמיר, שהתנגד או לחוליר"ע, מפעיל את אותה השיטה כדי לחוקק עכשיו את חוליר"ע 2.) יותר מכל חשש תמיר שמא יפרסמו עורכי העיתונים היומיים הודעת-יגיוני מאוחרת וחדר-משמעות נגדו. הוא היה מוכן לשלם מחיר כבד כדי למנוע זאת.

לשם כך נערכה שורה של ישיבות בהולות, שבהן השתתפו נציגי העורכים, תמיר והיועץ המישפטי לממשלה, שבלט בגישתו המאוזנת, לעומת הקיצונית של תמיר. שנראתה גם לעורכים כ„גישה כפייתית“.

לשנות את הדאי!

הישיבה האחרונה נערכה ביום הראשון בשבוע שעבר, ערב הדיון בכנסת. המטרה של תמיר: להשיג בכל מחיר מיסמך כלשהו, שניתן יהיה להציגו בכנסת כהסמכה של העיתונות להצעתו.

לשם כך היה מוכן לזרוק לעיתונות פירוורים קטנים, ולאחר מכן גם פירוורים גדולים יותר. הוא ויתר על כמה מניסוחי הצעת-החוק (ובכך אישר, למעשה, את אשר נאמר עליהם בסידרה זו). תמיר ואת השיג מן העורכים חתימה על „הודעה משותפת“, שבה נאמר, בעברית משובשת למדי, שנכתבה כנראה בחיפזון רב: „...הממשלה (של העורכים) הודיעה לשר שהיא רואה בחיוב את השינויים שעליהם סוכם, ומעריכה זאת. יחד עם כך הודיעה הממשלה לשר כי נותרו עוד מיספר נושאים בהצעת-החוק המחייבים לדעתה שינויים נוספים, ובשעה שהחוק יובא בפני ועדת-החוקה-החוקי-ומישפט של הכנסת, יביאו נציגי העיתונות את השגותיהם אלה...“

היתה זאת מלאכת-מחשבת של שיטת-תמיר. העורכים, שהסכימו לנוסח זה, לא היו מודעים לכך כי תמיר ישתמש בה כראייה לכך שהעורכים הסכימו להעברתה של הצעת-החוק לוועדה — דבר שכלל לא עלה על דעתם. בסך-הכל ביקשו לציין כי תמיר הסכים לכמה הקלות, אך שהצעת-החוק עצמה אינה קבילה.

למחרת היום השתמש תמיר במיסמך הזה. הוא העמיד פנים כי העורכים הסכימו להצעת-החוק, וכי נותרו רק כמה בעיות, שניתן להתגבר עליהן בוועדה של הכנסת.

פרט אחד בנאומו העיד על אופיו של האיש יותר מכל דבר אחר. העיתונות מתנגדת להצעת-החוק בתקיפות רבה. אך כמה מן העורכים סברו כי ההגיונות מחייבת אותם לתת מקום בעיתונותם גם לדיעה ההפוכה, ועל כן פירסמו כמה מאמרים של מישפטים שתמכו בהצעת-החוק. בנאומו בכנסת טען תמיר כי עובדה זו מוכיחה כי העורכים עצמם הרגישו, בסתם ליבם, כי הצעת-החוק טובה וצודקת! „האיש פשוט אינו מוכן מה זאת הגיונות“, רתח עורך אחר, כששמע על כך.

החוברת הכחולה

כ אשר הציג תמיר את הצעת-החוק, הודיע בנאומו על התיקונים שהוא מסכים להם — כפי שסוכם עם ממשלת-העורכים.

הדבר עורר זעם כללי במליאה. נוצר מצב אבסורדי: לפני הכנסת היתה מונחת רק „החוברת הכחולה“ — הצעת-החוק הממשלתית, המודפסת לפי הנוהג על נייר כחול, היא כללה את הנוסח המקורי של הצעת-החוק של תמיר. אך הנה בא תמיר והודיע בעל-פה כי שינה סעיפים רבים בנוסח זה.

„על מה צריכה הכנסת להצביע?“ צעקו חברי-הכנסת מכל עברי האולם. מספספי המערכת, ש"י, שר"י ור"צ נשמעה הדרושה כי השר יבטל את „החוברת הכחולה“, יגיש את הצעת-החוק המתוקנת בחוברת כחולה חדשה, ויביא אותה לדיון ולהצבעה.

כאשר השמיע ח"כ אמנון רובינשטיין דרישה זו, בטענה שאינו יכול לדון על דברים שאמר תמיר בעליפה מבלי להגישם בכתב, לעג לו תמיר בגלוי וטען כי פרוספור למישפטים כמוהו, מי שהיה דיוקן הפקולטה למישפטים בתל-אביב, יכול גם לדון על דברים שהוא שומע בעליפה.

תמיר סירב בהחלט לקחת את החוברת הכחולה בתורה ולהגיש אחרת. כי הדבר (החשד בעמוד 46)

להן מוקדם יום זה. באותו יום נקבעו לדיון כימעט 20 הצעות של חברי-הכנסת — המצריכות שמונה שעות טובות.

שיגרת הודעה על כך ליו"ר, וזה הסכים שהצדק עימי. העניין של תמיר הוצא מאמצע סדר-היום והועמד בסופו. תמיר בא, התווכח, שלף את חוברת התקנון — אך הסעיף היה חדר-משמעי.

השעות התארכו, ומיספר חברי-הכנסת של הקואליציה התמעט. לאיש מאנשי הליכוד לא היה חשק לקלל לעצמו את סדר-היום האישי שלו ביגלל שיגעון פרטי של שמואל תמיר, שאינו פופולרי גם בין חבריו. גורית המיסכנה ניגשה שוב ושוב אל הלוח. לבסוף נוכחה לדעת כי אין רוב בטוח, ושמואל תמיר נטש את הבניין בזעם. פרט אופייני לגבי יחס הכנסת לתמיר: גם אחרי שתמיר כבר יצא, והאור כבר בלוחית שלו על לוח-הבקרה, לא האמינו חברי-הכנסת שאין זה טריק. „הוא מסוגל לצאת כדי שנחשוב שהלך, ואחרי שנצא יחזור ויערוך את ההצבעה“, אמר איש מרכזי של המערך. גם אחרי שהסתבר כי תמיר הודיע רשמית למוכירי-הכנסת כי דחה את ההצבעה ליום השני הבא, לא נרגעו הח"כים. „הוא מסוגל לכל“, אמר אחד מהם. „לכל שר אחר הייתי מאמין, אך לא לתמיר“, הוסיף שני.

ואכן, כמה ח"כים חיכו עד הסוף המר, כדי לוודא לגמרי שתמיר לא תמין להם מלכודת.

הזרזרים של חוק-העורב

כ כפי שהתקרבה ההצבעה, כן התבהרה תופעה מוזרה מאוד. עניין ההגנה על הפרטיות הוא, בכל העולם, עניין של השמאל והמחנה לליברלי, המגינים על זכויות-האדם. הכוונה היא: כמוכר, להגנה מפני השילטון, הבנקים והחברות הגדולות המאיימים כיום על פרטיות האדם באמצעות מחשבים הענקיים. והנה, הצעת-החוק של תמיר פידגה את הכנסת בצורה חדה וברורה: הימין הקיצוני התייצב הימין, ובראשם הפאשיסטים המובהקים.

משה תמיר נשא נאום תקיף, שבו לא זה בלבד שהגן בלהט על הצעת-החוק, אלא אף השלים את תמיר על כי „נכנע“ לעיתונות. עמוס הדר הודיע לראשי המערך שיצביע בעד הצעת-החוק.

מה הקשר בין חוק-הגנת-הפרטיות ובין הגישה הסמכותית, הדיקטטורית, של חסידי גוש-אמונים?

יתכן על כך רק תשובה הגיונית אחת: סתימת פי העיתונות. תגיד לי מי חבריך, ואניד לך מי אתה? אמר הפיתגום העממי. „הלך הזרזיר אצל העורב“, נאמר במקורות. תגיד לי מי מצביע בעד הצעת-החוק, ואניד לך מה הכוונה האמיתית שלה, אפשר להוסיף.

התפלגות הכנסת הוכיחה, בצורה שאין ברורה ממנה, כי זהו אכן חוק כימעט-פאשיסטי, המתעטף באיצטלה של חוק ליברלי — כפי שנטען בסידרה זו.

הודעה סחוטת

פ מני הבאת הצעת-החוק לדיון בקריאה הראשונה עשה תמיר מאמץ כביר כדי לשבור את החזית האחידה של העיתונות נגדה. כדי להשיג לעצמו את הרוב